

Maria Aurèlia Capmany, de dona a dona

La visió de tu mateixa et vindrà des dels ulls del mascle que t'observa de fa segles

A *Cartes impertinents de dona a dona*, Maria Aurèlia Capmany (Barcelona 1918-1991), defensora d'un feminisme pioner a la seva època, es posava en la pell de dones que es trobaven en situacions vitals i socials diferents per sacsejar i provocar la reflexió. Van ser publicades el 1971. Els temps han canviat, però no tant. La prova és que aquests 14 fragments que llegim del llibre (ara publicat per Cossetània Edicions (<http://www.cossetania.com/cartes-impertinents-de-dona-a-dona-2122>)) ens segueixen interpel·lant.

Foto: Wikipèdia

D'una burgesa a una obrera

1. Per què no t'has aturat a pensar que el teu treball és tan essencial per a la indústria com el treball de l'home? [...] La roba que sortia del teu teler era una bona roba, i un cop tallada i cosida sobre les espatlles burgeses per fer visible la seva categoria social, ningú no hauria pogut endevinar si havia sortit d'un teler manipulat per les teves mans o per mans mascles. Vet aquí, doncs, un fet evident: una obrera era igual que un obrer.

2. Com que no hi havia manera de distingir el treball femení del masculí, la solució era introduir una diferència. Una diferència important, és clar: el treball femení havia d'ésser més mal pagat. El treball més mal pagat es convertia lògicament en un treball de segona. L'èxit d'aquest treball mal

pagat va ser extraordinari; de seguida vas omplir les naus de les fàbriques de filats i de teixits. Aviat no va quedar un sol home que s'avingués a cobrar el teu misèrrim sou.

3. Naturalment, totes les qualitats que serveixen per diferenciar les dones de la meua classe van ser utilíssimes per demostrar que tu havies de cobrar menys. Ja les saps: les dones som més fràgils, el sistema muscular més feble, el sistema nerviós desequilibrat, l'emotivitat més incontrolada, la capacitat de dolor més gran, la intuïció més ràpida, el raonament més lent. Es burlaven de tu que donava gust, els savis! Et demostraven que les dones no tenen la mateixa capacitat muscular, i tu exhauries la teua vida utilitzant els teus músculs per partida doble, a la fàbrica i a casa. Però és clar, no hi ha dubte que això quedava compensat per la capacitat de sofriment.

4. Tu podies demostrar d'una manera clara, palesa, objectiva, que una dona és igual que un home. Les teves maternitats doloroses, les teves malalties típiques, les teves menopauses amargues, les teves llàgrimes i la teua veu aguda, no modificaven la producció de les teves mans. Però, i perdona que t'ho retregui, tu no et vas alçar per explicar-ho a ningú. Em temo que ni tan sols no et vas preocupar de saber-ho. La teua moral familiar era un calc de la moral burgesa. A casa vostra manava el teu pare, a casa teua manava el teu marit, a la fàbrica manava el capatàs, i a tot arreu l'exemple de la llei i el poder era un home amb barba i bigoti.

D'una menopàusica a una noia que tot just ha començat a menstruar

5. Et faran creure que el teu cos és una ferida oberta, i et convenceran que el teu destí i la teua joia és el dolor. T'explicaran que per a tothom, plantes, animals i la meitat de l'espècie humana, acceptar la naturalesa és entrar en el plaer; però per a tu, estranya criatura ni animal ni esperit, acceptar la naturalesa és recargolar-te de dolor. Et serà negada la sana innocència de les bèsties del camp, però també la raó tranquil·litzadora dels homes. T'ensenyaran a considerar el teu cos, no com un tot que ets tu mateixa, sinó com si el veiessis des de fora; la visió de tu mateixa et vindrà des dels ulls del mascle que t'observa de fa segles.

6. T'enredaran, t'ho adverteixo. L'única cosa que pots fer en defensa pròpia és educar-te en la malfiança. Dubtar sempre una mica amb mesura de tot el que et diguin de tu mateixa, i aprendre lentament a confiar en aquesta força viva que ets tu i que et fa nova i neta a cada tombant de lluna.

D'una adúltera a una noia que practica la promiscuïtat

7. T'explicaré per què tu i jo som iguals. Tant tu com jo haurem dedicat la nostra vida a això que ara en diuen «fer l'amor». Abans en dèiem «pecar», però comptat i debatut ve a ser el mateix. Tant tu com jo haurem anat a buscar en l'abraçada sexual la plena satisfacció que no ens oferia la vida quotidiana. Tant tu com jo ens haurem deixat enredar per la propaganda masculina que fa de la conquesta del sexe un èxit social.

D'una soltera emancipada a una senyora de sa casa

8. He tingut temps de sobres per envejar-la. He tingut temps per meditar sobre aquests instants perfectes, meravellosos, en què una dona se sap envejada. Són uns instants concrets i definitius, uns instants que valen per a tota la vida de misèries que li queda. Per evitar confusions centrarem aquests moments en tres situacions model. [...]: 1r moment: Prometatge. 2n moment: Boda. 3r moment: Mare de personatge il·lustre. Els dos primers moments tenen un cerimonial preestablert i una limitada oscil·lació temporal. El tercer moment és imprevisible, no té ritual, ni limitació de durada.

9. En el moment de fer-li la biografia, de segur que buscaran un retrat afavorit, i al peu de la

fotografia hi posaran: «La mare del poeta». O del músic, o del pintor, o del sant, o del polític. I explicaran que aquella dama tan bella, d'expressió tan sensible, d'un gust tan exquisit, va tenir una influència decisiva en la vida del poeta, o del músic, o del pintor, o del sant, o del polític.

D'una ingènua infeliç a una dona il·lustre que presenta la seva candidatura a l'Acadèmia

10. Vostè no el té mai en compte, el sofriment d'un mascle davant una dona intel·ligent. [...] El sol fet d'aparèixer vostè en el cenacle mascle ja és un desafiament. Els més tranquils, els més segurs, els qui tenen menys possibilitats de dubtar de la pròpia intel·ligència, sentiran simplement una sensació de mandra, la certesa d'una inevitable pèrdua de temps. Però, i els qui no estan segurs, doctora? Ni de la seva ciència, ni de la seva capacitat intel·lectual, ni tan sols de la seva masculinitat? Per a aquests, la seva presència és una broma de mal gust. Si vostè els contradiu? i és inevitable, perquè en un moment o altre vostè estarà en desacord?, se sentiran immediatament atacats; atacats personalment, vull dir.

11. Si vostè inicia el diàleg dient: «Sobre aquesta qüestió discrepo...», no serà la qüestió plantejada allò que ocuparà el primer terme; la qüestió plantejada deixarà de tenir immediatament interès i descobriran que vostè posa en qüestió tot el sistema que els manté en primer pla. I tenen raó, pobrets, perquè si el sistema se'n va en orris, ells aniran a ocupar un últim lloc a l'última fila.

12. A més, no ho comprèn, que vostè porta un avantatge indigne? Aquests homes que la voltaran, si es decideixen a concedir-li el seient a l'Acadèmia, són uns homes qualssevol. No han hagut de fer cap esforç especial per arribar allà on són. Encara que siguin una mica beneits, una mica curts, una mica mal documentats, ocuparan aquest lloc, perquè així ho han fet sempre. O es pensa que les acadèmies i els llocs de responsabilitat els ocupen només els genis o les intel·ligències privilegiades? En canvi, vostè hi arriba després d'un esforç sobrehumà.

D'una dona casada i amb fills a una soltera

13. És molt difícil començar la defensa d'uns drets que pot ser rebuda amb un concert de rialles i amb comentaris d'aquesta mena:

?Doneu-li un marit, i que calli d'una vegada!

?Es veu que ningú no li ha fet mai cas!

?Histèria pura! El que li cal és un home!

?Aquesta el que necessita és un home que la compregui i que la mantingui!

És admirable la fe que els homes tenen en les seves facultats. Llàstima que per a ells mateixos no ofereix cap garantia d'èxit.

14. Però l'experiència ens fa veure que molt poques coses han canviat. Vostè, estimada senyoreta soltera actual, malgrat tenir tots aquests trumfos a les mans, no sap fer-los servir. I vol que li digui per què? Perquè vostè ha estat incapaç de contemplar amb uns nous ulls aquesta nova categoria social que és la solteria. Una categoria social que li havia concedit aquella mateixa naturalesa tan aspra amb vostè durant tants segles, que li havia estat facilitada per una nova economia que tenia necessitat del seu treball; però vostè, sorda i cega a totes aquestes novetats, ha seguit arrupida en l'estadi vergonyant de la solteria. [...] I així que vostè s'alliberi de la por de les rialles, començarà a tenir una autèntica categoria social.

Cartes impertinents de dona a dona

M. Aurèlia Capmany

Cartes impertinets de dona a dona (<http://www.cossetania.com/cartes-impertinents-de-dona-a-dona-2122>)

© Maria Aurèlia Capmany
© Cossetània Edicions, 2018